

Derfor blev det Ida Storm

Bag ansættelsen af Ida Storm står formand for L&F, Kvæg, Christian Lund, og direktør for SEGES, Anne Arhning. Og Christian Lund fortæller:

"Man kan virkelig mærke, at Ida Storm brænder for jobbet. Til samtalerne sad hun helt fremme på stolen og havde en troværdig tilgang til at få kvægsektoren løftet."

Og Anne Arhning uddyber:

"Ida Storm skilte sig ud fra de øvrige ansøgere ved at være meget analytisk stærk og dermed hurtigt forstå både udfordringer og muligheder for fremtidens kvægbrug. Derudover har hun stærke samarbejdsevner, som vil bidrage i forhold til at samle og holde sammen på sektoren. Jeg forventer, at hun med sine stærke analytiske og kommunikative evner vil være i stand til at sætte gang i en hurtig implementering af kvægstrategien til gavn for alle kvægbrugere."

HER ER DEN NYE KVÆG-DIREKTØR

Hun kan snakke med alle og gøre det komplicerede letforståeligt. Mød den midtsjællandske agronom og miljøkemiker, der fra 1. oktober er ny sektordirektør for L&F, Kvæg.

Der blev uddelt gensynskram da den kommende sektordirektør for Kvæg, Ida Storm, forleden var på visit på SEGES. Den nye direktør er uddannet fra Landbohøjskolen. Hun har skrevet ph.d. om majsensilage, postdoc om komposteringsstalde og kan snakke med om, hvordan man håndterer forsøgskøerne i Foulum.

De seneste fem år har hun været miljøpolitisk seniorkonsulent i L&F, og spørger man hendes samarbejdspartnere her, fremhæver de alle hendes skarpe analytiske sans og evne til at kommunikere med både politikere, landbrugsfaglige og forbrugere. Miljøchef Hans Roust Thysen, SEGES, fortæller:

"Man kan sende Ida tre tunge, faglige artikler på højt videnskabeligt niveau, og når hun har tygget det igennem, kommer hun tilbage med tre knivskarpe pointer, som skærer sagen ind til benet, og som politikere kan forstå."

Drevet af løsninger

Ifølge Ida Storm selv er det også netop kombinationen af analyse og kommunikation, hun brænder for, og som er grunden til, hun snart står i spidsen for den danske kvægsektor.

"Jeg er drevet af at finde løsninger og få dem kommunikeret. Og jeg trives rigtig godt med at navigere i trekanten mellem faglighed, politik og praksis," fortæller hun fra sit kontor på Axelborg, der snart bliver byttet ud med køreture fra fritidslandbruget ved Glumsø til direktørkontoret på SEGES.

Ud og møde folk

Og hvad er så det første, hun vil gøre, når hun sætter sig i direktørstolen?

"Jeg vil lade være med at sætte mig ned," lyder svaret prompte.

"I den her stilling skal jeg i høj grad bygge bro mellem alle de interesser, der er i sektoren, og så er det vigtigt, at jeg har mødt folk, så jeg ved, hvad de brænder for, og hvad de ser som de mest presserende emner. Så jeg skal ud og møde landmænd, virksomheder, forskere og forbrugere," lyder det fra Ida Storm.

Som den største udfordring for kvægsektoren på kort sigt ser hun konsekvenserne af tørken.

"Det er blandt andet min opgave at få fortalt politikere om de konsekvenser for kvægbruget, der først rammer i vinter eller til næste år. Tørken kan hurtigt blive glemt på en kold og våd januar dag," fortæller hun.

På længere sigt peger hun på konkurrenceevnen som en af sektorens store udfordringer.

"Det er dyrt at producere mælk, okse- og kalvekød i Danmark, men fordi de danske kvægbrugere er så utroligt effektive, kan vi gøre det godt. Så dansk kvægbrugs konkurrenceevne bliver helt klart et indsatsområde for mig," lyder det fra Ida Storm.

Lad data flyde

Ud over den høje effektivitet peger Ida Storm på et andet utroligt stærkt kort, som vi skal sørge for at bringe i spil så intelligent som overhovedet muligt.

"Den tætte kontakt mellem rådgivere og landmænd, som betyder, at der flyder viden begge veje, er med til at drive udviklingen. Det er så vigtigt, at vi bliver ved med at holde den tætte kontakt. Det behøver ikke være ved, at vi mødes ansigt til ansigt, men handler lige så meget om data, der går begge veje," slår hun fast.

"Jeg er drevet af at finde løsninger og få dem kommunikeret."

Ida Storm, sektordirektør for L&F, Kvæg pr. 1. okt.

Når Ida Storm holder fri sammen med sin mand Adam, sønnen Daniel på 15 og datteren Oline på 10, nyder hun at kaste sig ud i gør-det-selv-projekter, der rækker lidt ud over almindelig vedligehold af deres 2,5 ha med tilhørende får og høns. Senest har hun kastet sig over at skille hjemmets egetræsplankebord i smådele for at give det en grundig restaurering.

"Det er så skønt at se, når der kommer noget ud af det, man laver – også rent praktisk," lyder det fra den nye sektordirektør.

/ LONE SYLVEST SØGAARD

Varmt drikkevand gav sundere kalve

Side 2

Sidste slæt bør tages midt i oktober

Side 2

Overraskende mange kalve optager for få antistoffer

Side 3

Varmt drikkevand fra trug gav sundere kalve

Supplering med varmt vand i drikkebrug reducerede behandlinger til en tredjedel.

I dagligdagen tager vi det for givet, at kalvene får den mængde vand, de har behov for, men det er måske ikke altid korrekt. I hvert fald viser en net-op afsluttet afprøvning i en slagtekalvebedrift, at 57 kalve, der ud over deres almindelige drikkekop fik tildelt 39 grader varmt vand i et stort drikkebrug, var væsentligt mindre behandlingskrævende end en kontrolgruppe i samme besætning. Faktisk fik kalvene fra kontrolgruppen tre gange så mange behandlinger som de kalve, der fik tildelt ekstra vand. Afprøvningen er gennemført i en besætning med høj sundhed og meget lavt medicinforbrug, så det kan ikke afvises, at der vil kunne ses en endnu større effekt på sundhed og antal behandlinger i andre besætninger.

Der kan være flere forklaringer på, at kalvene, der fik ekstra vand, var mindre behandlingskrævende. Blandt andet kan nogle af kalvene have været i negativ væskebalance, fordi de ikke får drukket vand nok af drikkekoppen. En positiv væskebalance er vigtig. Væsken i kroppen hjælper til at fjerne affaldsprodukter fra fordøjelse og stofskifte, hjælper til at transportere næringsstoffer og hormoner rundt i kroppen og hjælper til at regulere kalvenes kropstemperatur via fordampning af vand fra hud og luftveje. Samtidig er væske en væsentlig komponent i fremstillingen af spyt.

Generelt har småkalve brug for vand – ud over den væske, de får igennem mælken – for at trives godt. I takt med at optagelsen af kraftfoder stiger, øges vandbehovet. Vi ser ofte i praksis, at småkalve med adgang til drikkekop drikker betydelige mængder vand omkring og især efter fravæning, når de samtidig tilbydes vand i trug. Samtidig er det kendt fra forskning, at vandoptagelsen stiger, når vandet er tempereret (16-18 grader) frem for iskoldt.

Påvirker ikke tilvækst

Formålet med afprøvningen var at undersøge, om småkalve opnår forbedret trivsel og tilvækst, hvis de tilbydes 39 grader varmt vand fra trug som supplement til koldt vand fra drikkekop, fremfor kun at tilbydes koldt vand fra drikkekop. Det viste sig dog, at kalvenes tilvækst fra indgang ved 30 dage til efter fravæning ved 90 dage ikke blev påvirket

af, om de fik tildelt ekstra vand. Om der er positive langtidseffekter af den forbedrede sundhed hos kalvene, der fik ekstra vand, vides endnu ikke, men det bliver undersøgt, når alle kalve er slagtet senere på året. Og det glæder slagtekalveproducent Martin Andersen sig til. Afprøvningen foregik i hans besætning, og umiddelbart vil han ikke fortsætte med at tildele ekstra vand, hvis det ikke har en effekt på slagteresultaterne.

”Jeg synes, det var noget bøvet, at give dem ekstra vand, og det påvirkede jo ikke tilvæksten i mælkefodringsperioden. Derfor er jeg spændt på at se, hvad slagteresultaterne viser,” lyder det fra Martin Andersen.

Afprøvningen blev gennemført over to indsættelser (runder) af kalve. Ved første indsættelse blev kalvene i forsøget tilbudt tre liter varmt vand pr kalv to gange dagligt fra indsættelse til to uger efter fravæning. Ved anden indsættelse blev samme procedure fulgt, bortset fra at der blev tilsat 1 pct. druesukker i det varme vand for at forbedre drikkelysten. Det blev vurderet, at tilsætning af druesukker var nødvendigt, fordi vi undervejs i første forsøgsrunde observerede stor variation mellem kalvenes optag af det varme vand. Tilsætning af druesukker eller en egnet elektrolytblanding vil give et mere ensartet væskeoptag mellem kalve.

/ TERESE JARLTOFT OG HENRIK BONDE, DLBR SLAGTEKALVE

Resultater fra afprøvning med supplerings af varmt vand til kalve i mælkefodringsperioden i en slagtekalvebesætning. Huld og sundhed er vurderet ved start (indsættelse) og ved slut (2 uger efter fravæning)

Forsøgshold	Kalve, antal	Vækst-indeks	Huld, start	Huld, slut	Sundhed, start	Sundhed, slut	Behandlinger, antal/kalv	Tilvækst g/dag
Vand	57	100,0	1,9	2,2	0,47	0,38	0,26	1.058
Kontrol	64	99,0	1,9	2,0	0,23	1,06	0,81	1.043

Et stort drikkebrug med varmt vand får kalvene til at drikke mere, og det påvirker sundheden positivt.
Foto: DLBR Slagtekalve.

SIDSTE SLÆT BØR TAGES MIDT I OKTOBER

Græsset gror lystigt lige nu og forsøger at indhente noget af det tabte som følge af sommerens tørke.

Flere har tidligere med held taget sidste slæt ultimo september, men som følge af tørken, og da flere har udbragt gylle relativt sent i vækstsæsonen, forventes øget vækst et stykke ind i oktober derfor bør sidste slæt ikke tages for tidligt.

Omvendt kan man være fristet til at trække sidste slæt yderligere for at opnå størst muligt udbytte

i år. Fire forsøg i 2017-2018 viser imidlertid et udbyttetab i 1. slæt det efterfølgende år på 10-20 pct., når sidste slæt i efteråret høstes i november fremfor medio oktober. Størst udbyttetab sås, hvor stubhøjden var 5 cm fremfor 10 cm. Tages slæt efter medio oktober, bør stubhøjden derfor øges til ca. 10 cm.

/TORBEN SPANGGAARD FRANDSEN, SEGES

Stort potentiale i fasefodring af goldkøer

Fasefodring af goldkøer rummer potentialet til et løft af dansk mælkeproduktion. De første erfaringer med goldkoensilage til Close-UP perioden viser dog varierende ædelyst.

Blandet emnerne på årets Fodringsdag var fasefodring af goldkøer. Udenlandske forskningsresultater, danske forsøg og ikke mindst erfaringer med fasefodring i danske malkekvægsbesætninger peger på, at der er et meget stort potentiale i fasefodring af goldkøer. Erfaringerne i danske besætninger vi-

Netop nu kører forsøg med goldkoensilage pakket i wrapballe til udfodring i Close-UP perioden. Foto: SEGES

ser, at fasefodring nedbringer eller helt eliminerer problemer med mælkefeber, ketose og tilbageholdt efterbyrd samt ikke mindst bidrager til, at ældre køer fremstår med væsentlig bedre konstitution omkring kælvning end det ofte er tilfældet, når der fodres én ration i hele goldperioden.

Hvad er fasefodring?

Med fasefodring opdeles goldperioden i to perioder Far-OFF og Close-UP. Far-OFF perioden strækker sig fra afgang og frem til den sidste flyttedag i besætningen, hvor koen er mindst 21 dage fra forventet kælvning. På den sidste flyttedag i besætningen, hvor koen er mindst 21 dage fra forventet kælvning, flyttes koen til Close-UP rationen.

Rationerne, der anvendes ved fasefodring, er meget forskellige fra de rationer, der generelt

anvendes til goldkofodring baseret på én ration i hele goldperioden.

I Far-OFF perioden fodres med en meget fyldende græsbaseret ration, og ved at anvende denne fodring opnås det at reducere koens stofskiftebelastning omkring kælvning.

Når koen flyttes til Close-UP fodring, tildeles hun en ration med meget mere energi, med høj AAT og med stivelse, så vommen er klar til laktationsfoder og med forsørende salte, så risikoen for mælkefeber minimeres.

Lav ædelyst til goldkoensilage

Set ud fra et fodringsbiologisk synspunkt er fasefodring en oplagt fordel. Der er dog et par praktiske problemer. Køerne skal opdeles, og fodergrupperne bliver mindre. Løsningen til enkel fodring af Far-OFF-gruppen kan i nogle tilfælde være halmfortynding af en kvieration. Close-UP rationen ligner ikke andet, der udfodres på bedriften, og skal kunne blandes hver eller hver anden dag til en lille gruppe køer. Der er udsigt til, at goldkoensilage vil kunne løse problemet med alle de små blandinger, men forsøg med goldkoensilage har vist, at der i nogle situationer er for lav ædelyst til blandingen. Der arbejdes på at løse problemerne med dette, og håbet er, at der ligger friske bud klar til kvægkongressen 25. og 26. februar 2019.

/NIELS BASTIAN KRISTENSEN, SEGES

Overraskende mange kalve optager for få antistoffer

Trods tilsyneladende gode rutiner for tildeling af råmælk til kalvene sker det ofte, at de ikke optager nok antistoffer. Derfor bør kvalitetskontrol af råmælks-optagelsen være et fast element i kalveopdrættet.

Mange kvægbrugere synes nok, at de har fået tudet ørerne fulde af, hvor vigtig råmælken er for kalvenes trivsel. Kontrol af råmælkskvalitet med kolostrometer eller Brix-måler er blevet hverdag på den moderne malkekvægsbedrift. Råmælksbank i fryseren og udstyr til håndtering, optøning og opvarmning af råmælken letter arbejdsgangen, så flere kalve kan få råmælk hurtigt efter fødslen.

Her går det galt

Er der så grund til at bekymre sig mere om den sag? Ja, måske... Vores erfaringer viser, at kalvene i en del tilfælde alligevel ikke optager den 'nødvendige' mængde antistoffer fra råmælken, på trods af tilsyneladende gode rutiner for tildeling. Det kan skyldes forskellige forhold:

- At råmælken har for lavt indhold af antistoffer i udgangspunktet
- At nogle af køerne malkes for sent efter kælvning (koncentrationen af antistoffer og andre vigtige komponenter falder for hver time, der går fra kælvning til første malkning)
- At nogle kalve får råmælk for sent eller at
- Der gives for lille mængde råmælk.

Afgørende for trivsel og senere ydelse

Det er rigtig ærgerligt, hvis der er kalve, som ikke optager tilstrækkeligt med antistoffer og andre næringsstoffer fra råmælken. Det kan have afgørende indflydelse på kalvens sundhed og trivsel og for kviekalvene – negativ effekt på senere mælkeproduktion. Når der ellers lægges et godt stykke arbejde i kalvepasningen, så skulle det gerne give bonus senere.

Sådan tjekkes antistofoptagelsen

Heldigvis er det let at undersøge, om råmælksrutinerne fungerer tilfredsstillende. Besætningsdyrlægen skal tage blodprøver af en række kalve (helst 10-12 stk.) i alderen 1-10 dage. Dyrlægen kan i eget laboratorium adskille serum fra blod-

celler og indirekte måle indholdet af antistoffer i serum med en Brix-måler. Denne kvalitetskontrol af optagelsen af råmælk bør indgå som et fast element i overvågningen i det moderne og effektive kalveopdræt.

/HENRIK LÆSSØE MARTIN, SEGES

Råmælkens vigtigste funktioner er at tilføre:

- koncentreret energi (sikrer bl.a. varmeproduktion)
- antistoffer (udgør den spæde kalvs vigtigste forsvar mod infektioner)
- vitaminer, mineraler, hormoner mv. (sikrer vigtige livsfunktioner og stimulerer tilvækst)

FAKTA

Denne artikel er udarbejdet i et projekt støttet af:

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Hold øje med din tankmælkstiter

En stigning i tankmælkstiteren for salmonella kan være et fingerpeg om, at der er salmonellasmitte i besætningen, der rører på sig. Hurtig handling kan afkorte saneringsforløb og nedsætte tab.

Alle mælkeleverende besætninger i Danmark overvåges via tankmælken for Salmonella Dublin. Denne overvågning sker p.t. fire gange årligt. Hvis en mælkeleverende besætning får en stigning på mere end 20 ODC %* – eller en sammenlagt værdi på de sidste fire målinger på 25 ODC % eller derover – kommer besætningen i niveau 2 (værdien kan ses i DMS under Bedriftsoverblik i fanen Sundhed). Men selvom værdierne ligger under, skal man måske alligevel reagere på dem, hvis der sker ændringer. Målingerne kan nemlig give et tidligt fingerpeg om, at der er ved at ske noget i besætningen, der skal holdes et ekstra øje med – fx at der er kommet salmonellasmitte ind i besætningen, eller at en tidligere smitte begynder at røre på sig. Hvis der sker ændringer, så spørg

din praktiserende dyrlæge til råds om, hvorvidt der skal tages affære, og hvad I kan gøre.

Tidlig indsats har stor effekt

En tidlig indsats øger nemlig sandsynligheden for, at et kortere saneringsforløb nedsætter det økonomiske tab og minimerer de dyrevelfærdsmæssige konsekvenser. At få Salmonella Dublin i besætningen er forbundet med produktionstab, som kan være mere eller mindre synlige. Det kan være aborter, akutte dødsfald, feber, diarre, lungebetændelse, ledbetændelse, reproduktionsproblemer og ydelsesnedgang. Endelig er reglerne for besætninger med positiv tankmælkstiter strammet i kampen for at opnå et salmonellafrit kvægbrug. Fx må man ikke sælge dyr til levebrug, ligesom der er krav om regelmæssig

blodprøvnings samt risiko for at komme under offentlig tilsyn med yderligere restriktioner.

Så vær opmærksom på bedriftens tankmælkstiter – eller bed dyrlægen om at holde øje med den og give lyd, hvis der sker noget.

/BETINA TVISTHOLM, SEGES

Målingerne kan give et tidligt fingerpeg om, at der er ved at ske noget i besætningen, der skal holdes ekstra øje med. Foto: SEGES

*ODC % angiver det relative indhold af antistoffer i prøven.

Klar sammenhæng mellem digital dermatitis og smittebeskyttelse

I besætninger, hvor smittebeskyttelsen halter, er der større risiko for, at en ko får digital dermatitis, end i besætninger hvor den er god.

Der er klare sammenhænge mellem smittebeskyttelse og forekomst af digital dermatitis (DD) i de danske malkekvægsbesætninger. Det viser et ph.d.-studie fra Aarhus Universitet. Her fremgår det, at risikoen for, at en ko får DD, er højere i besætninger, der ikke har passende smittebeskyttelse end i besætninger med god smittebeskyttelse. Fokus på god smittebeskyttelse er med andre ord en vigtig strategi, hvis man vil reducere problemer med DD. Følgende tiltag minimerer risikoen for problemer med DD:

- Undgå indkøb af dyr. Hvis der alligevel indkøbes dyr, bør de isoleres i mindst tre uger, før de sættes i kontakt med andre dyr i besætningen. I karantæneperioden skal dyrene tjekkes ugentligt for DD og behandles individuelt ved tegn på DD.
- Stil rent skiftetøj og støvler til rådighed for dyrlæge, inseminør, kvæggrådgiver, klovbeskærer og andet servicepersonale, der kommer ind i besætningen.
- Afhentning af døde dyr til DAKA og afhentning af slagte dyr bør foregå fra separat udleveringssted i god afstand fra stalde med levende dyr.
- Undgå at anvende maskiner og udstyr, som anvendes i andre besætninger.
- Sørg for rutinemæssig renholdelse af maskiner og udstyr, som anvendes i stalden. Hav særlig opmærksomhed på rengøring af materiel, der anvendes til håndtering af gødning.
- Sørg for, at hænder og støvler vaskes mellem håndtering af dyr i forskellige bokse eller staldafsnit. Det er lettest at gøre det rigtigt, hvis der er egnede vaskefaciliteter ved alle udgange fra bokse eller staldafsnit.
- Skrab gangarealer fri for gødning så hyppigt som muligt. Skrab aldrig gødning fra køerne gennem afsnit med kvier.

- Lad en professionel, veluddannet klovbeskærer varetage eller deltage i klovbeskæringen.

Sørg desuden for, at både medarbejdere, servicepersonale og andre besøgende er opdateret om smitteveje og forebyggende tiltag. Deres opmærksomhed kan være med til at opdage eventuelle brister og sikre rettidig behandling af smittede dyr, så spredningen i besætningen minimeres.

Tjek systematisk

Undersøgelserne i forbindelse med ph.d.-studiet viste også, at landmænd, der er mere på vagt overfor DD, har en lavere forekomst i besætningen. En god målsætning kan være at tjekke alle køer ugentligt. I besætninger med malkestald kan dyrene tjekkes i forbindelse med malkning. Det er en fordel at vaske klovene før inspektion. Dette kan gøres, når alle malkesæt et påsat (herved undgås, at der kommer stænk af gødning i mælken). Malkeren kan herefter let tjekke den bageste del af klovspalterne evt. ved brug af en lygte.

/VICTOR HENRIQUE SILVA DE OLIVEIRA, AARHUS UNIVERSITET

Omkring hver femte danske malkeko har digital dermatitis (DD). Sygdommen forekommer i næsten alle malkekvægsbesætninger, og i nogle besætninger er over halvdelen af køerne smittet.

FAKTA